

УДК 378: 374: 792.8

ПРОЄКТУВАННЯ ФОРМ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

Леся Лебедик

доктор педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти,

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

м. Полтава, Україна

ORCID 0000-0001-6538-6256

lebedyk_lesya@ukr.net

Анотація. У статті наголошується актуальність проблеми підвищення якості педагогічної і психологічної підготовки майбутніх хореографів в сучасних умовах воєнної агресії. Авторка підкреслює зростання потреби соціуму у максимальному використанні усіх резервів, зокрема, реформування наявних форм психолого-педагогічної підготовки хореографів у закладах вищої освіти.

Проблематика проектування форм педагогічної підготовки майбутніх хореографів в умовах магістратури аналізується через призму самоорганізаційного і модульного підходів.

Очікуваними результатами проектування форм педагогічної підготовки майбутніх хореографів з дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» є: знання функцій, предмету, основних категорій педагогіки і психології вищої школи, основних дидактичних концепцій; розуміння психологічних особливостей діяльності викладача хореографії, структури, характеристики та основних напрямів роботи викладача хореографії; уміння визначати сутність та специфіку навчально-виховної діяльності у закладі освіти та основні напрями діяльності викладача хореографії; володіння загальними та спеціальними засобами, технологіями, методами та прийомами підготовки і проведення лекційних та семінарських занять; уміння реалізовувати різноманітні форми проведення практичних занять та організації самостійної роботи здобувачів освіти з хореографії; знання психологічної характеристики студентства як особливого науково-освітнього середовища; уміння демонструвати практичні уміння і навички, визначати виховні цілі, пов'язані з розвитком професійно важливих якостей особистості студентів; уміння моделювати професійні ситуації; уміння проєктувати і реалізувати професійну самоосвіту з проблем викладання хореографії та дослідно-пошукової діяльності.

Розглядаються вимоги до проектування таких видів лекцій, як вступна лекція, проблемна лекція, лекція-диспут, лекція із запланованими помилками, а також практичних і залікових занять, самостійної роботи, ділових ігор, конференцій, консультування тощо.

Ключові слова: магістри; майбутні хореографи; проектування; професійна підготовка; форма навчання; лекція; практичне заняття; самостійна робота; ділова гра; конференція.

Актуальність проблеми. Завдання реформування професійної підготовки магістрів хореографії найчастіше вирішуються закладами вищої освіти шляхом запровадження в освітній процес інноваційних освітніх систем. Так, впроваджуються кредитно-модульна система організації освітнього процесу, Європейська кредитно-трансферна система, інформаційні системи тощо. У структурі загальної професійної підготовки магістра хореографії педагогічна

підготовка є досить важливою, адже стаття Закони України «Про освіту» (2017) і «Про вищу освіту» (2014) надають можливість роботи здобувачу освіти не лише хореографом, а й викладачем хореографії.

Підготовка магістрів хореографії до викладацької діяльності у закладах вищої освіти України зумовлює актуальні педагогічні завдання, які потребують негайного наукового обґрунтування. Проблема нашого дослідження впливає із суперечностей між існуючою потребою системи мистецької освіти у висококваліфікованих кадрах викладачів хореографії і недостатньою увагою до їхньої підготовки у практиці й теорії закладів вищої освіти.

У сучасних умовах воєнної агресії й актуальності проблеми підвищення якості педагогічної і психологічної підготовки майбутніх хореографів в умовах магістратури, постає потреба максимального використання усіх резервів, зокрема, реформування наявних форм такої підготовки у закладах вищої освіти.

Аналіз публікацій, у яких започатковано вирішення проблеми дослідження, показав, що вивчення педагогічної підготовки майбутніх хореографів в умовах магістратури може базуватися на теоретико-методологічних працях В. Андрущенка, І. Беха, С. Гончаренка, І. Зязюна, В. Кременя, А. Кузьминського та ін.; працях з дидактики вищої професійної освіти А. Алексюка, Є. Бондаревської, Р. Гуревича, О. Дубасенюк, О. Мороза, Н. Ничкало, В. Стрельнікова, Л. Хомич, В. Юрченка та ін. Разом з тим, аналіз праць вітчизняних науковців, проведений у наших дослідженнях (Лебедик, 2023; Лебедик, 2008; Лебедик, 2015 та ін.) і публікаціях Н. Лосєвої (2020), В. Стрельнікова (2017, 2006, 2016, 2023), показав, що поза їхньою увагою залишилися питання теоретичних і методичних засад проектування форм підготовки майбутніх хореографів в умовах магістратури.

Зважаючи на це, **метою дослідження** є теоретична розробка й експериментальна перевірка доцільності форм педагогічної підготовки майбутніх хореографів в умовах магістратури в контексті самоорганізаційного і модульного підходів.

Завданням цього дослідження стало проектування форм педагогічної підготовки майбутніх хореографів в умовах магістратури, що забезпечують необхідну готовність хореографів до майбутньої викладацької діяльності.

Результати дослідження. Розпочинаючи виклад суті й результатів нашого теоретичного дослідження з проектування сучасних форм навчання майбутніх хореографів, проведеного на основі наших попередніх напрацювань (Лебедик, 2023, с. 71–74; Лебедик, 2008, с. 333–340; Лебедик, 2015 с. 74–75; Лебедик, 2022, с. 316–320; Лебедик, 2016, с. 73–79; Лебедик, 2017, с. 25–28; Лебедик, 2018, с. 290–300; Лебедик, 2023, с. 184–201; Лебедик, 2018, с. 235–238), зазначимо, що

застосування самоорганізованого і модульного навчання визначило напрям проектування відповідних форм організації навчання майбутніх хореографів.

Під час вивчення навчальних дисциплін «Педагогіка і психологія вищої школи», «Методологія наукових досліджень», «Теорія і методика викладання класичного та неокласичного танцю», «Методика викладання хореографічних дисциплін в закладі вищої освіти» майбутні хореографи реалізують індивідуальне пізнання і спільний пошук відповідей на запитання, засвоюють зміст освітніх компонентів через діяльність проектування форм навчання.

Так, очікуваними результатами навчання з дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» є:

а) знання функцій, предмету, основних категорій педагогіки і психології вищої школи та основних дидактичних концепцій;

б) розуміння психологічних особливостей діяльності викладача хореографії, структури, характеристики та основних напрямів роботи викладача хореографії;

в) уміння визначати сутність та специфіку навчально-виховної діяльності у закладі освіти та основні напрями діяльності викладача хореографії;

г) володіння загальними та спеціальними засобами, технологіями, методами та прийомами підготовки і проведення лекційних та семінарських занять;

д) уміння реалізовувати різноманітні форми проведення практичних занять та організації самостійної роботи здобувачів освіти з хореографії;

е) знання психологічної характеристики студентства як особливого науково-освітнього середовища;

є) уміння демонструвати практичні уміння і навички, визначати виховні цілі, пов'язані з розвитком професійно важливих якостей особистості студентів;

ж) уміння моделювати професійні ситуації;

з) уміння проектувати і реалізувати професійну самоосвіту з проблем викладання хореографії та дослідно-пошукової діяльності.

Програма навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи», яка є основою проектування форм педагогічної підготовки майбутніх хореографів в умовах магістратури, складається з двох модулів: 1) змістовий модуль 1 – «Педагогіка вищої школи» (розглядаються теми: «Теоретичні засади та науковий апарат педагогіки вищої школи», «Система вищої освіти України як об'єкт педагогіки вищої школи», «Педагогічний процес у закладі вищої освіти як предмет педагогіки вищої школи», «Дидактика вищої школи як складник педагогіки вищої школи», «Сучасні технології навчання у закладі вищої освіти»); 2) змістовий модуль 2 – «Психологія вищої школи» (розглядаються теми:

«Психологія вищої школи як наука та навчальна дисципліна», «Студент закладу вищої освіти як об'єкт та суб'єкт професійної підготовки», «Науково-педагогічний працівник як суб'єкт освітнього процесу у закладі вищої освіти», «Особливості педагогічного спілкування викладача і студентів», «Психологія педагогічної діяльності»).

Під час вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» доцільно застосовувати такі форми навчання (або конструкції відрізків процесу навчання, що характеризуються особливими способами управління, організації, співробітництва магістрів хореографії у навчальній діяльності): а) фронтальні; б) групові (організація навчальної діяльності у відносно постійних групах); в) бригадні (організація навчальної діяльності для виконання певних завдань у спеціально створених тимчасових групах); г) кооперативно-групові (кожна контактна група виконує частину спільного завдання); д) диференційовано-групові (організація роботи груп магістрів хореографії з рівними навчальними можливостями); е) парні (робота в парах постійного і змінного складу); є) індивідуальні, які передбачають індивідуалізовану й індивідуалізовано-групову форми навчання.

Вважаємо доцільним у навчальній дисципліні «Педагогіка і психологія вищої школи» використання оптимального поєднання як індивідуальних (кожен магістр хореографії самостійно виконує спільне завдання), так і індивідуалізованих (магістр хореографії виконує окреме власне завдання), групових (в різних варіантах) і фронтальних форм проблемного навчання.

У навчальній дисципліні «Педагогіка і психологія вищої школи» змістовий модуль «Педагогіка вищої школи» має методологічне значення для засвоєння як цієї дисципліни, так і інших компонентів освітньої програми педагогічної підготовки магістра хореографії, адже без загальних знань важко розібратися у конкретних.

Експериментальний пошук підтвердив, що найбільше активізують вивчення навчального матеріалу такі форми (різновиди) лекцій: а) вступна лекція; б) проблемна лекція; в) лекція-диспут; г) лекція із запланованими помилками тощо. На таких лекціях здійснювалося активне засвоєння змісту навчання, зростала роль діалогічної взаємодії і спілкування. Магістри хореографії відзначають доцільність такої роботи, оскільки під час лекції вони тепер зайняті не механічним конспектуванням, а мислять разом з викладачем, перебувають у постійній напрузі думки; логічно пов'язують вже вивчений матеріал з новим.

На *вступній лекції* магістри хореографії знайомляться з метою і планом всього навчального модулю, проходять тестовий контроль знань у блоці «вхід»,

вибирають індивідуальну траєкторію навчання. Важливим елементом вступної лекції може бути професійно орієнтований епізод, який створює емоційний настрій на сприймання усього курсу «Педагогіка і психологія вищої школи» (епіграф, вірш, картина, уривок із книги тощо). Викладач інформує магістрів хореографії про можливості входження освіти і науки України у європейське інформаційне й освітнє поле як вагомий чинник економічного, соціального, інтелектуального, інноваційно-технологічного, культурного розвитку, про роль освіти в розвитку партнерства України з європейськими і світовими державами-лідерами. Важливо довести до свідомості магістра хореографії значимість розуміння суті інтеграції і демократизації вищої освіти для майбутньої викладацької діяльності магістра хореографії. Для детального вивчення проблеми магістрам хореографії може бути рекомендована довідкова література та інші документи.

Модульний підхід дає змогу змінити систему лекційних занять: розглядати зміст предмета «Педагогіка і психологія вищої школи» не лише оглядово, а й за розробленою раніше модульною програмою, яка вивчається методом «заглиблення в предмет». Це передбачає своєрідну підготовку магістрів хореографії до кожної з лекцій: вони завчасно вивчають схему теоретичного блоку двох навчальних модулів «Педагогіка вищої школи» і «Психологія вищої школи» із запитаннями і проблемними завданнями вступної лекції, а потім уже на лекційних заняття з окремих тем аналізують їх і обговорюють разом з викладачем.

На *проблемних лекціях* з курсу «Педагогіка і психологія вищої школи» обов'язковим є створення проблемних ситуацій, тобто психічного стану протиріччя, певної неузгодженості у свідомості магістра хореографії, яке викликає нерозуміння, почуття здивування, подив, бажання вирішити проблему. Власне проблемні ситуації породжують і зміцнюють пізнавальну мотивацію магістрів хореографії до вивчення педагогіки.

Проблемні лекції для освітнього рівня магістр хореографії мають, судячи з назви, проблемний характер, адже мають реалізувати мету: 1) навчити магістрів хореографії мислити педагогічними категоріями; 2) прищепити вміння аналізувати наукові, практичні проблеми запровадження кредитно-модульної системи організації освітнього процесу, Європейської кредитно-трансферної системи, сучасних інформаційних систем у вищій школі України. Означеної мети викладач може досягти шляхом постановки проблемних запитань, завдань, які використовуються для проблемного викладу як на самій лекції, так і як професійно орієнтовані завдання для наступних практичних занять і самостійної роботи. Означені завдання мають орієнтувати магістрів хореографії на роздуми

над такими основними проблемами: 1) тенденції розвитку системи освіти України на сучасному етапі; 2) відмінність і подібність систем освіти України і провідних держав Європи; 3) передумови євроінтеграції освіти України: а) адаптація законодавства; б) структурні зміни освіти; в) запровадження у систему вищої освіти України кредитно-модульної системи організації освітнього процесу, Європейської кредитно-трансферної системи, інформаційних систем тощо.

Для того, щоб знайти відповіді на поставлені запитання, магістри хореографії, безперечно, мають оволодіти теоретичним матеріалом. На лекції викладач має пояснити магістрам хореографії матеріал теми, орієнтувати їх у змістові опорних схем теоретичного блоку навчального модулю «Педагогіка вищої школи», здійснивши первинне і вторинне пояснення означеного теоретичного матеріалу (відповідно – за повною та скороченою схемою орієнтовної основи дій). Так забезпечується етап складання магістрами хореографії схеми орієнтовної основи дій на проблемній лекції.

Під час виконання на проблемній лекції групових видів робіт важливо створити сприятливі умови для співробітництва магістрів хореографії, що забезпечує більш ефективне мимовільне запам'ятання навчального матеріалу. У цей час викладач виконує функцію не «лектора», а «консультанта». У кінці самостійної роботи на проблемній лекції через програмований контроль чи в ігровій формі можна виявити результати роботи магістрів хореографії, а також ті елементи навчального матеріалу, які викликають у магістрів хореографії певні труднощі, на які слід звернути увагу на наступних практичних заняттях.

Для прикладу, на початку вивчення теми «Педагогічний процес у закладі вищої освіти як предмет педагогіки вищої школи» ставиться таке проблемне запитання: «Які зміни у вищій освіті України передбачають євроінтеграційні процеси?» Магістри з'ясовують, що означені зміни можуть бути визначені, за своєю глибиною, термінами «модернізація», «реформа» і «революція». Термін «розвиток» слід відразу відкинути, адже це є намаганням уникнути відповіді («розвиток» і є «змінною» різного спрямування, як прогресом, так і регресом, термін не містить інформації про силу, глибину, інтенсивність змін). Майбутні магістри хореографії мають чітко вказати на відмінність значення означених понять: а) «модернізація» є лише «осучасненням», удосконаленням окремих елементів системи; б) «реформа» є більш суттєвим удосконаленням системи за умови збереження попередньої якісної основи; в) «революція» є докорінною зміною системи, прискоренням темпів змін, на відміну від еволюції, є об'єктивно необхідним переходом суспільства або його підсистеми (у нашому випадку – освіти) на якісно вищий і новий ступінь розвитку.

Створена проблемна ситуація інколи може вести до зіткнення різних і протилежних точок зору. Викладачу важливо зосереджувати увагу магістрів хореографії на логіці аналізу суті педагогічного процесу у закладі вищої освіти, який часто лежить в основі протилежних висновків. Виходів із проблемної ситуації може бути два види: 1) викладач сам вказує на причини протиріч, підводить магістрів хореографії до готових висновків; 2) викладач залучає магістрів до вирішення проблемних питань персонально.

Оскільки схема теоретичного блоку кожної теми модулю «Педагогіка вищої школи», як правило, виконує орієнтуючу функцію, перед магістрами хореографії ставиться завдання складання тез лекції чи конспектування навчального матеріалу, запропонованого на лекції викладачем.

На *лекції-диспуті* викладач реалізує, переважно, фронтальну форму навчання магістрів хореографії, включаючи, за можливості, групові форми (обов'язково завдання мають даватися магістрам завчасно, а результати вже потім обговорюються на лекції-диспуті) й індивідуалізовані форми (попередня самостійна підготовка завдань окремим магістром для монологічного виступу на лекції-диспуті).

Для прикладу, під час вивчення теми «Система вищої освіти України як об'єкт педагогіки вищої школи», з питання «Європейська кредитно-трансферна система і система накопичення» можна реалізувати групову форму – лекцію-диспут, заздалегідь розподіливши питання для організації на лекції диспуту декільком групам: 1) перша група: «Характерні особливості Європейської кредитно-трансферної системи; визначення навчального навантаження викладача хореографії»; 2) друга група: «Основні документи Європейської кредитно-трансферної системи: інформаційний пакет, навчальний контракт, індивідуальний навчальний план студента»; 3) третя група: «Типи моделей кредитних систем»; 4) для всіх груп: «Які переваги для студентів і викладачів надають системи накопичення й зарахування кредитів?».

Лекцію із запланованими помилками доцільно, наприклад, проводити під час вивчення у темі «Система вищої освіти України як об'єкт педагогіки вищої школи» питання «Кредит як основа проектування освітніх програм підготовки магістрів хореографії», розглядаючи відповідні приклади. Викладач у процесі читання лекції може викликати у магістрів хореографії певне замішання, свідомо допускаючи відверті помилки. Користуючись схемою теоретичного блоку навчального модулю «Педагогіка вищої школи», магістри хореографії знаходять помилки і перевіряють їх у кінці лекції спільно з викладачем.

Робота на *практичних заняттях* у групах полягає в тому, що малим групам магістрів хореографії (2–5 осіб) пропонуються певні запитання (навчально-

пізнавальні проблеми), які є складниками тієї загальної професійно орієнтованої проблеми, яка розглядається на практичному занятті. Пошук відповідей на означені запитання (навчально-пізнавальні проблеми) здійснюється в малих групах шляхом їх подрібнення на менші навчально-пізнавальні проблеми (запитання) різних рівнів складності, які розподіляються між членами малих груп для самостійного індивідуального виконання, або в парах. Рівень складності з метою кращої мотивації вибирають самі магістри. Віднайдені рішення окремих завдань (індивідуально чи в парах) потім обговорюються у малих групах, після цього колективним рішенням групи: а) виставляється оцінка за виконання завдання; б) обґрунтовується відповідь на загальне запитання цієї малої групи для подальшого обговорення загальної професійно орієнтованої проблеми в академічній навчальній групі магістрів.

Доцільно проводити такі практичні заняття з тем: «Теоретичні засади та науковий апарат педагогіки вищої школи», «Система вищої освіти України як об'єкт педагогіки вищої школи», «Педагогічний процес у закладі вищої освіти як предмет педагогіки вищої школи», «Дидактика вищої школи як складник педагогіки вищої школи», «Сучасні технології навчання у закладі вищої освіти», зокрема, під час розгляду питань: а) формування інформаційного пакету Європейської кредитно-трансферної систем»; б) складання структурно-логічних схем і навчальних планів спеціальності «Хореографія», індивідуального навчального плану магістра хореографії за вимогами кредитно-модульної системи; в) методика формування змістового модуля дисципліни «Хореографія» і залікового кредиту; г) розробка шкал оцінювання навчальної діяльності магістра хореографії; д) розробка моделі моніторингу якості освіти здобувачів ступеню «магістр» в умовах кредитно-модульної системи.

На практичних заняттях викладач має виділяти час на обговорення «проблемних» питань, підготовлених найбільш активними магістрами хореографії. Аналіз відповідей має здійснюватися в усій навчальній групі, магістри хореографії можуть керуватися підготовленим викладачем контентом навчально-методичних засобів у електронному вигляді, додатковою літературою, рекомендованою в різних блоках навчального модулю «Педагогіка вищої школи» («теоретичному», «проблемному» і «поглибленому»).

На заліковому занятті з метою перевірки рівня знань, умінь і навичок з модулю «Педагогіка вищої школи» магістрам хореографії слід запропонувати виконання тестових завдань різних рівнів складності. Окрім оцінювання знань магістрів, здійснюється формування в них вміння аналізувати власну діяльність і її результати, тому слід застосовувати взаємоконтроль і самоконтроль. Важливо на заліковому занятті проводити аналіз роботи магістрів хореографії на усіх

лекційних і практичних заняттях, орієнтувати їх у змістові наступного модулю «Психологія вищої школи». При цьому викладачу слід враховувати зміст, характер і можливості майбутньої професійної діяльності магістрів хореографії.

Важливо, що для *самостійної роботи* магістрів хореографії, згідно модульної програми навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи», обов'язково виділяється час. У пропонуваному самоорганізаційному і модульному підходах основними видами самостійної роботи є підготовка проекту викладання усієї навчальної дисципліни «Хореографія» за модульною системою чи підготовка і проведення якогось окремого (за вибором магістра) навчального заняття з курсу «Хореографія».

Так, виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» щодо підготовки і проведення навчального заняття з фахового курсу «Хореографія» має здійснюватися за таким орієнтовним планом: 1) назва теми; 2) мета навчального заняття – навчальна, виховна, розвивальна; 3) тривалість заняття; 4) контингент учасників; 5) зміст навчального матеріалу; 6) використані методи і засоби навчання; 7) форми організації навчання; 8) завершальний етап заняття – методи контролю, оцінювання знань; 9) домашнє завдання.

Контроль виконання самостійної роботи має здійснюватися за допомогою комп'ютерної програми у формі тестів різного рівня, доповнюватися термінологічними та смисловими диктантами з модулю, кожний варіант має перевірятися іншими магістрами хореографії. При цьому той, хто перевіряє, може користуватися матеріалами лекцій, підручників, а це значно поглибить чи скоректує їхні знання. Означені завдання слід давати не дуже активним магістрам хореографії, щоб це сприяло їхньому «підтягуванню», коли вони перевіряють якість робіт інших, за умови об'єктивності виставлення ними оцінок. Особливо мотивує магістрів хореографії проведення залікового заняття з навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» у формі складання професійно орієнтованого тематичного кросворду із його відповідним оформленням. Завдання виконуються як індивідуально, так і в парах, презентуються у кінці залікового заняття з метою обговорення та виявлення кращих кросвордів магістрів хореографії.

У кінці кожного модулю з дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» мають підводитися підсумки роботи, даватися орієнтири магістрам хореографії на вивчення змісту наступного модуля. Означена структура модуля має бути завжди чіткою і послідовною.

Процес вивчення модулів професійно орієнтованої дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» на освітньому рівні «магістр» має свої

особливості, які визначаються: а) специфікою мети педагогічної підготовки хореографів в умовах магістратури; б) більшим аудиторним фондом навчального навантаження для педагогічної підготовки магістрів-хореографів порівняно з аудиторним фондом навантаження хореографів освітнього рівня «бакалавр»; в) самоорганізаційним і модульним підходами до планування розкладу занять на освітньому рівні «магістр», їх змісту, технологій і форм проведення занять.

Після визначення теми і мети вивчення матеріалу навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи», «вхідного» тестового контролю знань має проводитися актуалізація, що полягає у повторенні того обсягу інформація, яка вже відома магістрам хореографії, але необхідна для наступного поглиблення й узагальнення знань з означених питань.

На спеціальних заняттях з організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи», окрім поетапного вивчення навчального матеріалу, важливо викладачеві відвести час для ознайомлення з історичними фактами євроінтеграційних процесів, їхніми основними документами, а «сильним» магістрам хореографії запропонувати працювати з блоком «поглиблення» знань із опорою на освітній контент навчально-методичних засобів, виконувати «проблемні» завдання для подальшого їх обговорення на практичних заняттях проблемного блоку навчального модулю.

Основними видами самостійної (позааудиторної) роботи магістрів хореографії є підготовка до навчальних занять (лекційних і практичних), виконання практичних завдань – тестів, завдань, підготовка до тренінгів, рольових ігор тощо. Доцільним є відповідне оформлення результатів самостійної роботи та обговорення їх на завершальних заняттях з модулю.

У формі ділової гри можна проводити як лекції, так і практичні заняття. Ділова гра: а) є методом імітації – наслідування, зображення, відображення; б) є методом прийняття в різних ситуаціях управлінських рішень шляхом гри – програвання, розігрування; в) здійснюється за певними завданими чи, навіть, виробленими самими учасниками гри правилами (Стрельніков, 2004). Так, із теми «Сучасні технології навчання у закладі вищої освіти» доцільно розіграти такі ситуації, як «Проведення семінару» (варіанти: конференції, «круглого столу», консультації тощо), «Принципи, особливості, основні характеристики і алгоритми технології навчання (за вибором – дослідницьке (евристичне) навчання, система інтенсивного електронного навчання, інтерактивні технології навчання, дискусійні технології навчання, кооперативне навчання, соціально-психологічний тренінг, технології навчання у співробітництві, техніки нейролінгвістичного програмування й ефективного педагогічного спілкування, метод проєктів і проєктивна освіта)». При цьому магістри хореографії

виконували ролі по черзі: викладача хореографії, декана, куратора, інспектора, методиста, студента. Це заняття вимагає великої підготовчої роботи і має плануватися завчасно: а) скласти сценарій; б) розподілити ролі; в) підібрати ситуації для обговорення.

Завершальний етап заняття у формі ділової гри також містить традиційне підведення підсумків, виставлення оцінок, визначення кращих, установку на підготовку до наступних занять модулю. Заняття у формі ділової гри сприяє кращому засвоєнню навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи», адже ставить магістра хореографії у ситуацію реальних професійних дій в ролі конкретного викладача як діючої особи, змушує його мислити конкретно і предметно, з ясно усвідомленою метою досягати реальних результатів.

Конференція, як форма педагогічної підготовки майбутніх хореографів в умовах магістратури, є доцільною під час вивчення оглядових тем, наприклад, «Сучасні технології навчання у закладі вищої освіти». Конференція має приблизний сценарій: а) відкриває конференцію виступ викладача, у якому він характеризує сучасну епоху, роль і місце освіти в соціумі, сучасні принципи технологій навчання у закладі вищої освіти; б) спільно визначаються проблеми, які висвітлюються на конференції; в) основна частина заняття – виступи доповідачів за матеріалами підготовлених рефератів, які виконані індивідуально або в групах (за бажанням магістрів хореографії), їх обговорення; г) на завершення конференції робляться висновки про важливі досягнення кожного з учасників конференції (з допомогою викладача), оцінюється їхня робота. Конференція може зайняти час двох-трьох занять модуля «Педагогіка вищої школи».

На заліковому занятті організовується: а) підсумковий контроль з використанням взаємоконтролю; б) доповідачі на конференції, які самостійно опрацювали тему та отримали оцінку за виконану роботу, опитують тих магістрів, які не брали участі у роботі конференції; в) підсумкова оцінка виставляється викладачем на основі оцінок описового характеру, які дали магістри хореографії «контролери».

Виділення варіативного складника системи форм організації вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» передбачало також консультування магістрів хореографії, які виконували індивідуальні творчі проекти, які відрізнялися від інших видів навчальної діяльності магістрів.

Висновком з проведеного дослідження є констатація того, що пошук найбільш ефективних форм педагогічної підготовки майбутніх хореографів в умовах магістратури є цікавим явищем, розуміння якого неможливе без звернення до напрацювань сучасної дидактики вищої школи. Уточнення того, які

з них є такими, зокрема інтерактивні форми навчання і практичної підготовки до педагогічної діяльності магістра як викладача хореографії.

Це, що у свою чергу, й визначає перспективи подальших досліджень: слід уточнити сутність форм самоорганізованої, модульної, інформатизованої, інтенсивної, інтерактивної педагогічної підготовки майбутніх хореографів в умовах магістратури; також важливою є проблема проектування змісту (зокрема, електронних дидактичних матеріалів), методів, технологій педагогічної підготовки хореографів; упорядкувати термінологію з цієї проблематики; дослідити компоненти педагогічної підготовки хореографів в умовах магістратури; виявити закономірності і механізми процесу означеної підготовки хореографів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст. 380. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про вищу освіту» №1556-VII від 01.07.2014. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Лебедик, Л. В. (2023). Людиноцентризм сучасної освітньої парадигми підготовки магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта». *Людський потенціал у контексті сучасних соціокультурних перетворень*. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 24-25 трав. 2023 р. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка. С. 71–74.
4. Лебедик, Л. В. (2008). Модернізація форм педагогічної підготовки магістрів економіки (на прикладі вивчення курсу «Вища освіта України і Болонський процес»). *Інноваційні технології у професійній підготовці вчителя трудового навчання: проблеми теорії і практики*. Полтава : Видавництво «АСМІ». С. 333–340.
5. Лебедик, Л. В. (2015). Перспективи удосконалення форм підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Підготовка соціального педагога на засадах партнерства*. Матеріали наук.-практ. конф. 24 листоп. 2015 р. / За редакцією М. П. Васильєвої. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди. С. 74–75.
6. Лебедик, Л. В. (2022). Підготовка педагогів закладів позашкільної освіти до проектування дидактичних систем в умовах магістратури. *Дидаскал*, 23, 316–320.
7. Лебедик, Л. В. (2016). Удосконалення форм підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки»*, 5, 73–79.
8. Лебедик, Л. В. (2017). Проектування форм педагогічної підготовки майбутніх викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Імідж сучасного педагога*, 8 (177), 25–28.
9. Лебедик, Л. В. (2018). Удосконалення форм педагогічної підготовки майбутніх магістрів економіки. *Журнал Київського університету ринкових відносин «Економіка, бізнес-адміністрування, право»*, 4(4), 290–300.
10. Лебедик, Л. В. (2023). Форми неперервної освіти педагогічних працівників закладів позашкільної освіти. *Філософія освіти і педагогіка*, 51–52, 184–201.
11. Лебедик, Л. В. (2018). Форми підготовки кваліфікованих фахівців для органів публічної влади. *Науково-практичне забезпечення децентралізації надання послуг в об'єднаних територіальних громадах* : матеріали наук.-практ. конф., Київ, 18 квіт. 2018 р. / за заг. ред. Р. В. Войтович, П. В. Ворони. Київ: ППК ДСЗУ, с. 235–238.
12. Лосева, Н., Стрельніков, В. (2020). Розвиток готовності педагогічних працівників до самовдосконалення на основі короткотермінових курсів-тренінгів. *Імідж сучасного педагога*, 1 (190), 49–53.

13. Стрельніков, В. Ю. (2017). Авторські курси як форма підвищення кваліфікації викладачів. *Освіта. Технікуми. Коледжі : навчально-методичний журнал*, 1,2 (42), 14–17.

14. Стрельніков, В. Ю. (2006). Проектування професійно-орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки. Полтава : РВЦ ПУСКУ.

15. Стрельніков, В. Ю. (2004). Соціально-психологічний тренінг у формі ділової гри ефективна технологія навчання у вищій школі. *Нові технології навчання*, 38, 168–176.

16. Стрельніков, В. Ю. (2016). Удосконалення форм навчання у сучасній вищій школі : верифікація ідей Михайла Остроградського. *Імідж сучасного педагога*, 6, 12–17.

17. Стрельніков, В. Ю. (2023). Філософсько-педагогічні аспекти побудови системи тренінгів і курсів підвищення кваліфікації учителів для забезпечення ними духовного розвитку учнів. *Актуальні проблеми соціального розвитку в суспільстві змін : Матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. 27-29 квіт. 2023 р., м. Харків. За заг. ред. Кіпенського А. В. Харків : НТУ «ХП», с. 33–35.*

DESIGNING FORMS OF PEDAGOGICAL TRAINING OF FUTURE CHOREOGRAPHERS UNDER THE CONDITIONS OF MASTER'S DEGREE

Lesia Lebedyk

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Art History and Extracurricular Education,
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Poltava, Ukraine

ORCID 0000-0001-6538-6256

lebedyk_lesya@ukr.net

Abstract. The article emphasizes the relevance of the problem of improving the quality of pedagogical and psychological training of future choreographers in modern conditions of military aggression. The author emphasizes the growing need of society for the maximum use of all reserves, in particular, reforming existing forms of psychological and pedagogical training of choreographers in higher education institutions.

The problems of designing forms of pedagogical training of future choreographers in the conditions of the master's degree are analyzed through the prism of self-organizing and modular approaches.

The expected results of designing forms of pedagogical training of future choreographers from the discipline "Pedagogy and psychology of higher school" are: knowledge of functions, subject, main categories of pedagogy and psychology of higher school, basic didactic concepts; understanding the psychological features of the choreography teacher's activity, the structure, characteristics and main directions of the choreography teacher's work; the ability to determine the essence and specificity of educational activities in an educational institution and the main areas of activity of a choreography teacher; possession of general and special means, technologies, methods and techniques for preparing and conducting lectures and seminars; the ability to implement various forms of conducting practical classes and organizing independent work of students of choreography education; knowledge of the psychological characteristics of studentship as a special scientific and educational environment; the ability to demonstrate practical skills and abilities, to determine educational goals related to the development of professionally important personality qualities of students; ability to simulate professional situations; the ability to design and implement professional self-education on the problems of teaching choreography and research activities.

The requirements for designing such types of lectures as an introductory lecture, a problem lecture, a lecture-dispute, a lecture with planned errors, as well as practical and credit classes,

independent work, business games, conferences, consulting, etc. are considered.

Keywords: masters; future choreographers; designing; professional training; form of education; lecture; practice session; independent work; business game; conference.

REFERENCES

1. Law of Ukraine “On Education” [Zakon Ukrainy “Pro osvitu”]. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). 2017, № 38-39, 380. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Law of Ukraine “On Education” [Zakon Ukrainy “Pro vyshchu osvitu”]. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). №1556-VII, 01.07.2014. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Lebedyk, L. V. (2023). People-centeredness of the modern educational paradigm of master’s training in the educational and professional program “Out-of-School Education”. [Liudynotsentryzm suchasnoi osvitnoi paradyhmy pidhotovky mahistriv osvitno-profesiinoi prohramy «Pozashkilna osvita»]. *Liudskiyi potentsial u konteksti suchasnykh sotsiokulturnykh peretvoren.* Materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf., 24-25 trav. 2023 r. Poltava, P. 71–74.
4. Lebedyk, L. V. (2008). Modernization of forms of pedagogical training of economics masters (on the example of studying the course “Higher Education of Ukraine and the Bologna Process”). [Modernizatsiia form pedahohichnoi pidhotovky mahistriv ekonomiky (na prykladi vvychennia kursu “Vyshcha osvita Ukrainy i Bolonskyi protses”)]. *Innovatsiini tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi vchytelia trudovoho navchannia: problemy teorii i praktyky.* Poltava : Vyd. «ASMI», P. 333–340.
5. Lebedyk, L. V. (2015). Prospects for improving the forms of training of higher school teachers in the conditions of the master’s degree [Perspektyvy udoskonalennia form pidhotovky vykladachiv vyshchoi shkoly v umovakh mahistratury]. *Pidhotovka sotsialnoho pedahoha na zasadakh partnerstva.* Materialy nauk.-prakt. konf. 24 lystop. 2015 r. / Eds. M. P. Vasylieva. Kharkiv : KhNPU imeni H. S. Skovorody. P. 74–75.
6. Lebedyk, L. V. (2022). Preparation of teachers of out-of-school education institutions for the design of didactic systems in the conditions of the master's degree [Pidhotovka pedahohiv zakladiv pozashkilnoi osvity do proektuvannia dydaktychnykh system v umovakh mahistratury]. *Dydaskal*, 23, 316–320.
7. Lebedyk, L. V. (2016). Improvement of the forms of training of higher school teachers in the conditions of the master’s degree [Udoskonalennia form pidhotovky vykladachiv vyshchoi shkoly v umovakh mahistratury]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriia «Pedahohichni nauky»*, 5, 73–79.
8. Lebedyk, L. V. (2017). Designing forms of pedagogical training of future teachers of higher education in the conditions of the master’s degree. [Proektuvannia form pedahohichnoi pidhotovky maibutnykh vykladachiv vyshchoi shkoly v umovakh mahistratury]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 8 (177), 25–28.
9. Lebedyk, L. V. (2018). Improvement of forms of pedagogical training of future masters of economics [Udoskonalennia form pedahohichnoi pidhotovky maibutnykh mahistriv ekonomiky]. *Zhurnal Kyivskoho universytetu rynkovykh vidnosyn «Ekonomika, biznes-administruvannia, pravo»*, 4(4), 290–300.
10. Lebedyk, L. V. (2023). Forms of continuous education of teaching staff of out-of-school education institutions [Formy neperervnoi osvity pedahohichnykh pratsivnykiv zakladiv pozashkilnoi osvity]. *Filosofii osvity i pedahohika*, 51–52, 184–201.
11. Lebedyk, L. V. (2018). Formy pidhotovky kvalifikovanykh fakhivtsiv dlia orhaniv publichnoi vlady. *Naukovo-praktychne zabezpechennia detsentralizatsii nadannia posluh v obiednanykh terytorialnykh hromadakh* : materialy nauk.-prakt. konf., Kyiv, 18 kvit. 2018 r. Kyiv: IPK DSZU, P. 235–238.
12. Losieva, N., Strelnikov V. (2020). Development of the readiness of pedagogical workers for self-improvement based on short-term training courses [Rozvytok hotovnosti pedahohichnykh pratsivnykiv do samovdoskonalennia na osnovi korotkotermynovykh kursiv-treninhiv]. *Imidzh*

suchasnoho pedahoha, 1 (190), 49–53.

13. Strelnikov, V. Yu. (2017). Author's courses as a form of professional development of teachers [Avtorski kursy yak forma pidvyshchennia kvalifikatsii vykladachiv]. *Osvita. Tekhnikumy. Koledzhi : navchalno-metodychnyi zhurnal*, 1, 2 (42), 14–17.

14. Strelnikov, V. Yu. (2006). Designing a professionally-oriented didactic system for training bachelors in economics [Proektuvannia profesiino-oriientovanoi dydaktychnoi systemy pidhotovky bakalavriv ekonomiky]. Poltava : RVTs PUSKU.

15. Strelnikov, V. Yu. (2004). Socio-psychological training in the form of a business game is an effective learning technology in higher education [Sotsialno-psykholohichni treninh u formi dilovoi hry efektyvna tekhnolohiia navchannia u vyshchii shkoli]. *Novi tekhnolohii navchannia*, 38, 168–176.

16. Strelnikov, V. Yu. (2016). Improving forms of education in modern higher education: verification of the ideas of Mykhailo Ostrogradskyi [Udoskonalennia form navchannia u suchasni vyshchii shkoli : veryfikatsiia idei Mykhaila Ostrohradskoho]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 6, 12–17.

17. Strelnikov, V. Yu. (2023). Philosophical-pedagogical aspects of building a system of trainings and advanced training courses for teachers to ensure their students' spiritual development. [Filosofsko-pedahohichni aspekty pobudovy systemy treninhiv i kursiv pidvyshchennia kvalifikatsii uchyteliv dlia zabezpechennia nymy dukhovnoho rozvytku uchniv]. *Aktualni problemy sotsialnoho rozvytku v suspilstvi zmin*. Kharkiv: NTU «KhPI», P. 33–35.

Матеріали надійшли до редакції
01.11.2023 р.